

به نام خالق دانا

حقوق شهروندی و معلولان (بخش ششم)

معلولیت، نگاه ویژه خداوند به انسان‌هایی است

که بیشتر از بقیه دوستشان دارد

معلولان و مناسب سازی اماکن عمومی

دبیر کل سازمان ملل متحد در پیامی به مناسبت روز جهانی اسکان بشر، ۵ اکتبر ۲۰۱۵ برابر با ۱۳ مهر، آن را روز «فضاهای عمومی برای همگان» نامید و اذعان کرد بهبود دسترسی به فضاهای عمومی و ایمن ساختن آن‌ها برای زنان و معلولان، یکسان‌نگری را فزونی می‌بخشد، هم‌نگری را ترویج می‌دهد و با هرگونه برتری‌نگری و تبعیض می‌ستیزد. فضاهای عمومی باکیفیت، مردم را به تعامل، همکاری و شرکت در زندگی اجتماعی تشویق می‌کنند.

منظور از اماکن عمومی در آیین‌نامه «ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای عبور و مرور معلولین»، آن دسته از ساختمان‌هایی است که یکی از انواع خدمات عمومی را در اختیار افراد جامعه قرار می‌دهند. با توجه به ماده ۳ این آیین‌نامه، رعایت ضوابط فصل سوم این سند برای تهیه‌کنندگان طرح‌های توسعه شهری الزامی است و مراجع مسئول صدور پروانه و نظارت ساختمانی موظف به اجرای صحیح و دقیق آن هستند. همچنین کلیه ساختمان‌های عمومی موضوع این

آئین نامه به خصوص ادارات دولتی، باید تدریجاً با شرایط این آئین نامه تطبیق داده شوند. تشخیص میزان تطبیق این ضوابط و زمان لازم برای اعمال آن به عهده کمیسیونی مرکب از نمایندگان سازمان بهزیستی، بنیاد جانبازان و وزارت مسکن و شهرسازی خواهد بود. همچنین وزارت مسکن و شهرسازی موظف است تضمین قانونی اعمال این ضوابط را از مراجع ذی ربط کسب نماید.

علی رغم وجود مقررۀ دقیق و شفاف این چینی، متأسفانه عزم راسخی در اجرای این دست مصوبات در جهت رعایت حال معلولین و ناتوانان جامعه وجود ندارد که پیامد آن استمرار مشکلات متعدد شهرنشینی و نقض کرامت انسانی آنان است.

ساختمان های عمومی

برخی از مهم ترین ضوابط کلی طراحی ساختمان های عمومی در مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی به قرار زیر است:

- ورودی اصلی ساختمان های عمومی، باید برای استفاده معلولان نیز در نظر گرفته شود و به سواره رو یا پارکینگ ساختمان دسترسی مناسب داشته باشد. در واقع، موانع موجود بر سر راه ورود معلولین جسمی به ساختمان های عمومی نباید صرفاً با تخصیص ورودی فرعی به آنان حل شود، بلکه باید با مناسب سازی یکی از ورودی های اصلی برای معلولین، رفع گردد. ورودی هایی که به صورت درب یک لنگه و دارای فضای ورودی هستند باید حداقل ۱۲۰ سانتی متر و حداکثر ۱۵۰ سانتی متر عرض داشته باشند.

- حداقل عرض بازوها در ورودی ساختمان ۱۶۰ سانتی متر باشد.

- کف راهروها باید غیرلغزنده باشد و از نصف کف پوشها با پرز بلند نیز خودداری شود.
- در صورت استفاده از درهای چرخان، گردشی، کشویی، پیش‌بینی یک در معمولی به عرض مفید حداقل ۸۰ سانتی‌متر در جوار آنها برای استفاده معلولان الزامی است.
- نصب دست‌انداز در طرفین پله الزامی است.
- در کناره‌های عرضی پله تعبیه لبه مخصوص برای جلوگیری از لغزش عصا الزامی است.
- حداقل عمق پاگرد پله ۱۲۰ سانتی‌متر و در پله‌های دوجبهته هم‌عرض پله باشد.
- در ساختمان‌های عمومی که برای دسترسی به طبقات از آسانسور استفاده می‌شود، وجود حداقل یک آسانسور قابل‌استفاده برای معلولان روی صندلی چرخ‌دار الزامی است.
- لازم است توقف آسانسور با صوت مشخص شود.
- ابعاد مفید اتاقک آسانسور ۱۱۰*۱۴۰ سانتی‌متر باشد.
- در قسمت‌هایی از ساختمان‌های عمومی که معلولان تردد می‌نمایند تعبیه سرویس بهداشتی مخصوص آنان الزامی است.
- درب سرویس بهداشتی، باید به بیرون باز شود و گشودن آن در مواقع اضطراری از بیرون امکان‌پذیر باشد.
- شیرهای دستشویی باید به صورت اهرمی بوده و به راحتی باز و بسته شوند.